

організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії. Натомість висвітлення проблематики саме правових комунікацій (та їх значення у суспільних процесах) є достатньо новою течією. Саме тому, аналізуючи їх, ми можемо дійти висновку, що це цілеспрямований обіг і глобальне поширення інформації правового характеру з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних систем, що надає можливості встановлення зв'язків між індивідом і соціальними групами, колективами, інститутами, а також їх взаємовідносини із суспільством.

Слід зауважити, що між правом і комунікацією існує взаємозв'язок, який виявляється через сумісне, скоординоване «дійство», а також шляхом з'єднання юридичного і комунікативного. Таке взаємне переплетіння сфер дозволяє, на думку О. Макеевої, з одного боку, говорити про правову комунікацію не лише як про абстрактний концепт, а й як про практичну сферу узгодження взаємодії (через поведінку) людей у юридико-комунікативному суспільстві. Метою правової комунікації, згідно з Г. Клімовою, є забезпечення якості та дієвості правотворчої діяльності; ефективності здійснення управлінських правових суспільно важливих завдань. Інформаційне суспільство висуває власні вимоги щодо форм правової комунікації (інформування) громадян, зокрема: правове інформування засобами масової комунікації, через Інтернет; правове інформування шляхом впливу юридичної практики; правове інформування через консультації юристів; правове інформування шляхом безпосереднього читання громадянами законів і юридичної літератури; правове інформування шляхом неофіційного міжособистісного спілкування на правові теми. З огляду на форми правової комунікації можемо виокремити й виконувати нею функції, зокрема: регулювальну, цільову, формуючу, комунікативну, інформативну, ціннісну. Система соціальних правових комунікацій, що сповідує повагу до закону, відкритість, толерантність, сприйняття чужого вибору та провокує усвідомлення цінності права (Н. Іванова). На основі вищезазначеного спробуємо виділити основні напрями, пов'язані з реалізацією цілей системи соціальної правової комунікації: комунікація між владними інститутами; комунікація між владними й громадськими інститутами; комунікація між ЗМІ, сучасними інформаційними центрами, науковим середовищем та владними й громадськими інститутами.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, систему соціальних правових комунікацій можна розглядати як взаємодію соціальних інститутів (держави, громадських інститутів та інформаційних структур усіх форм власності) щодо створення, оброблення, аналізу та поширення в просторі й часі правової та іншої соціально значущої для правової сфери інформації, що породжує сукупність процесів її обігу й застосування під час розвитку соціально-правових відносин.

А. М. Шелестова

СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

А. М. Shelestova

CONTEMPORARY INSIGHT INTO INFORMATION CULTURE

Останнім часом посилюється тенденція до цілісного розгляду інформаційної культури особистості з позицій інтеграції її інформаційної та

культурологічної компонент. Унаслідок цього ІК розглядає сферу культури, пов'язану з функціонуванням інформації в суспільстві і формуванням інформаційних якостей особистості. На сучасному етапі виникають дискусії з приводу тлумачення поняття ІК як складової сучасного українського суспільства, її структури, компонентів, змісту для підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей. Активно досліджуються питання існування та трансформації ІК в умовах інформаційного суспільства, а також ІК особистості. Новий зміст поняття ІК з'являється зі становленням інформаційного суспільства, основною особливістю якого є переважання інформаційної діяльності в усіх сферах суспільного виробництва, в мистецтві, бізнесі, освіті, і здійснення інформаційної взаємодії на основі інформаційних і комунікаційних технологій. Подальший розвиток інформаційного суспільства та інформаційно-комунікаційних технологій буде впливати на розвиток та трактування ІК.

Для ефективного розвитку ІК в Україні діє кілька проєктів як державних (запровадження нових навчальних предметів та ін.), так і недержавних (наприклад, платформи PROMETEUS або EdEra пропонують курси, присвячені набуттю навичок інформаційної культури).

Активним впровадженням курсів, присвячених ІК, займаються заклади вищої освіти (далі ЗВО) України. Нині на базі українських ЗВО студентам-бакалаврам викладаються дисципліни: «Основи інформаційної культури», «Інформаційна культура», «Основи інформаційної культури особистості», «Культура спілкування», «Культура розумової праці», «Етика поведінки», «Медійна та інформаційна грамотність» тощо. Узагальнено зміст курсів зводиться до наступного: «Науково-теоретичні підходи до визначення інформаційної культури»; «Інформаційний потенціал суспільства як базис інформаційної культури»; «Практичні аспекти формування інформаційної культури».

Курси розраховані на студентів широкого кола спеціальностей. В умовах інформаційного суспільства висококваліфікованому фахівцеві необхідно володіти навичками роботи із різними типами та джерелами інформації за допомогою інформаційних технологій.

Підготовлені користувачі повинні мати у своєму розпорядженні набір інструментів, які дозволяють набагато легше досліджувати інформаційну екосистему. Отримання знань, навичок та саморефлексія необхідні не лише для академічних досліджень, але й безцінні у будь-якій сфері діяльності та в продовж всього життя.

Курси знайомлять студентів із важливими концепціями інформаційної грамотності, визначеними для інформаційно-наповненого та багатого на технології оточення, у якому студенти реалізують самих себе. Цей курс допомагає студентам дослідити їхні ролі як виробників та розповсюджувачів інформації, дозволяє їм більш ефективно застосовувати суміжні навички.

Курси спрямовані на засвоєння основних навичок роботи із інформацією:

1. Ідентифікація (розуміння особистої інформаційної потреби);
2. Розуміння сфери дослідження (знання про доступні та наявні джерела інформації);
3. Планування (розробка стратегій дослідження);
4. Збір (знаходження необхідної інформації);
5. Оцінювання (аналіз отриманих даних та процесу дослідження);

6. Організація (виклад матеріалу в ефективний та етичний спосіб);
7. Представлення (розповсюдження дослідженої інформації).

Нині діють і міжнародні ініціативи щодо розвитку ІК:

1) Програма ЮНЕСКО «Медіа та інформаційна грамотність». За даними веб-сайту ЮНЕСКО, це «дії, направлені на надання користувачам навичок та вмінь для критичного сприйняття, оцінки і використання інформації та медіа у своїй професійній діяльності та особистому житті» (Media and Information Literacy, 2019).

2) Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та інститутів. За даними веб-сайту IFLA, IFLA (англ. The International Federation of Library Associations and Institutions), (Information Literacy Section, 2019).

3) У 2000 р. започаткована Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» — єдина міжурядова програма, повністю спрямована на досягнення всезагального доступу до інформації і знань в інтересах розвитку.

Таким чином, в умовах стрімкої інформатизації та розвитку інформаційного суспільства надзвичайно необхідним стає свідоме, цілеспрямоване формування інформаційної культури особистості, що водночас неможливо без розробки відповідної концепції цієї діяльності, включаючи її теоретичне обґрунтування і програму реалізації.

В. О. Ярута

ЕЛЕКТРОННІ АРХІВИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

V. O. Yaruta

ELECTRONIC ARCHIVES: TERMINOLOGICAL PROBLEMS

У різноманітних публікаціях, пов'язаних з проблематикою збереження інформації в установах, організаціях і підприємствах державної та недержавної форм власності, використовуються декілька схожих термінів: «електронний архів», «цифровий архів» та «віртуальний архів». Для правильного розуміння суті обговорюваних фахівцями проблем важливо мати чітке розуміння цих понять.

Найуживанішим серед названих є термін «електронний архів», яким позначається інформаційна система або сукупність організаційних та програмно-апаратних засобів для збереження і використання архівних та інших даних в електронному вигляді. Структура та функції такої системи повинні відповідати міжнародному стандарту ISO 14721: 2012 й містити блоки: приймання інформації, архівного сховища, керування даними, планування збереження, організації доступу, адміністрування та стандартних служб. Залежно від складності та способу реалізації окремих блоків електронні архіви поділяють на файлові масиви, електронні картотеки, системи електронного архіву і системи електронного архіву та документообігу. Також відоме економічне розуміння поняття «електронний архів» як засобу збільшення доходу організації, що його застосовує.

Цифровим архівом, звичайно, називається архів, що містить лише колекції, сформовані через оцифровування традиційних документів. Проте цей термін також може використовуватись більш розширено, як синонім поняття «електронний архів».